

Pabo-studenten zijn omringd door technologie, maar zijn ze ook digitaal geletterd? In zeven minuten bijgepraat over... digitale geletterdheid

Dit artikel verschijnt in de context van de wettelijke opdracht die is gegeven aan primair en voortgezet onderwijs door onderwijsminister Wiersma. Wiersma (2022) schrijft in zijn kamerbrief dat er in Kerndoelen moet worden verankerd wat scholen in het primair en voortgezet onderwijs de leerlingen moeten bijbrengen. Dit betekent dat per 2022-2023 de wettelijke opdracht is, dat digitale geletterdheid prioriteit krijgt om te worden opgenomen in het curriculum van het primair en voortgezet onderwijs. Onlangs gepubliceerd onderzoek naar de wensen van het mbo, hbo en wo voor kennis en vaardigheden van instromende studenten uit het voortgezet onderwijs laat zien dat *digitale vaardigheden* verlangd worden van instromende studenten. Onderzoek op het gebied van digitale vaardigheden beperkt zich vaak tot “self-reporting”. Voor pabo-docenten is er reden om kritisch te zijn. Dat zijn studenten namelijk zelf ook.

Wat is het?

Door digitalisering verandert het werk en dat vraagt in vrijwel alle beroepen om digitale vaardigheden. “Digital literacy should be the fourth pillar of a child’s education alongside reading, writing and mathematics, and be resourced and taught accordingly” (House of Lords Report, 2017). Digitale technologie speelt een steeds grotere rol in het leven van mensen, bij werken en studie. Brengen pabo-studenten als ze instromen eigenlijk al veel digitale vaardigheden mee? Internationaal onderzoek laat zien dat de digitale vaardigheden van jongeren vaak tegenvallen (Fraillon et al., 2020). Ook recent onderzoek onder 10- tot 13-jarigen in Nederland liet zien dat in elke klas zowel heel vaardige als minder vaardige leerlingen zitten (Pijpers et al., 2020). Dat betrof overigens onderzoek waarin de vaardigheden zijn getoetst met opgaven.

En wat is de oorzaak van die tegenvallende vaardigheid? Niet alle leerlingen in Nederland krijgen het van huis mee, en de verschillen in toegang en gebruik van technologie kunnen kansenongelijkheid vergroten (Haddon et al., 2020; Van De Werfhorst et al., 2020). Naar perceptie van studenten werkt dit probleem door. Zij rapporteren zelf aansluitingsproblemen op het gebied van digitale vaardigheden (Researchned, 2022). Laten we daarom studenten die veel tijd doorbrengen op schermen knopvaardig noemen en niet digitaal geletterd. Dit schreef Paul Kirschner (2013). Hij benadrukt de kennis die studenten nodig hebben om op een effectieve en efficiënte manier informatie te vinden, te begrijpen en te gebruiken. Volgens hem zijn studenten die werkelijk vaardigheden hebben ontwikkeld om van actieve en zelfstandige kennisverwerving te kunnen spreken *digitaal geletterd*. Onder digitale geletterdheid vallen vier domeinen:

- ICT-basisvaardigheden;
- Mediawijsheid;
- computational thinking: problemen kunnen herformuleren zodat we ze kunnen oplossen;
- Informatievaardigheden.

Het belang van digitale geletterdheid

Deelnemen in de samenleving van nu en de toekomst vraagt om digitale geletterdheid. Digitale geletterdheid betreft het vermogen om actief, verantwoordelijk en zelfstandig in onze (digitale) samenleving te kunnen participeren (Curriculum.nu, 2019).

Waar moet ik op letten?

Studenten rapporteren zelf vaak aansluitingsproblemen op het gebied van digitale vaardigheden. Het is aannemelijk dat in elke klas heel vaardige maar ook niet-vaardige studenten zitten. Het probleem is de mogelijkheid van overschatting.

Een praktijkvoorbeeld

Op de pabo worden aankomend leerkrachten opgeleid. Het zijn studenten die in hun dagelijks leven regelmatig technologie gebruiken. Van hen wordt gevraagd om zelf lessen digitale geletterdheid te gaan verzorgen op de basisschool. Dat vraagt om didactische kennis in combinatie met eigen digitale geletterdheid. Hun oefenplaats is de praktijkschool. Daar is de kans dat ze de nodige feedback krijgen beperkt, want 58% (de meerderheid van de zittende leerkrachten) stelt zelf geen doelen en volgt voor het aanbod geen leerlijn op het gebied van digitale geletterdheid. En 94% van de scholen geeft aan de leervorderingen van digitale geletterdheid niet te meten.

Waar moet ik beginnen?

Ga ervan uit dat er zowel heel vaardige als niet-vaardige studenten in elke klas zitten. Het is zinvol dat studenten meerdere digitaal geletterde docenten zien die als rolmodel optreden. Echter, het zien van een rolmodel is nog niet genoeg. Studenten moeten zelf kunnen oefenen in een authentieke situatie. Hierbij is het belangrijk dat zij kunnen samenwerken en dat er wordt gereflecteerd op de voordelen en de moeilijkheden die zij ervaren. Tijdens de opleiding hebben zij feedback en beoordeling op dit gebied nodig. Het antwoord op de vraag "Zijn pabo-studenten digitaal geletterd?" is namelijk zowel ja als nee: in elke klas zitten zowel heel vaardige als niet-vaardige studenten.

Heb je vragen of wil je meer informatie? Stuur dan een e-mail naar:
<mailto:lectoraattlt@inholland.nl>

Of kijk op: <https://www.inholland.nl/onderzoek/onderzoekslijnen/teaching-learning-technology/>